

1. Εισαγωγή στον επιστημονικό λόγο

Χαρακτηριστικά
Λειτουργίες
Εκφορά
Μορφή

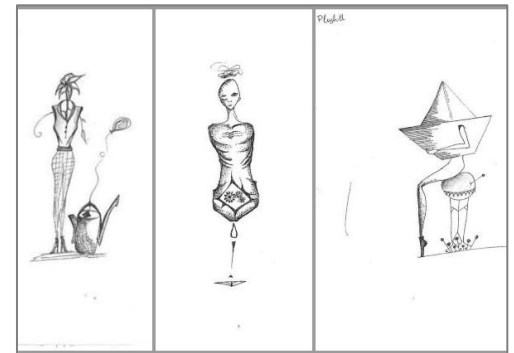
Βασίλης Παυλόπουλος
Τμήμα Ψυχολογίας ΕΚΠΑ
Αθήνα, 2021

Ποιες αποφάσεις καλείται να πάρει ένας συγγραφέας;

- Ποιο είναι το επιχείρημά του, ποιο μήνυμα θέλει να επικοινωνήσει.
- Ποιο υλικό θα χρησιμοποιήσει.
- Πού θα δώσει έμφαση.
- Πώς θα ερμηνεύσει το υλικό του.
- Ποιες λέξεις/εκφράσεις θα χρησιμοποιήσει για να διατυπώσει τις ιδέες του.
- Σε ποια συμπεράσματα θα καταλήξει.

Ο ποιητικός λόγος

*Δεν πεινάω, δεν πονάω, δε βρωμάω
ίσως κάπου βαθιά να υποφέρω και να μην το ξέρω
κάνω πως γελάω
δεν επιθυμώ το αδύνατο
ούτε το δυνατό
τα απαγορευμένα για μένα σώματα
δε μου χορταίνουν τη ματιά.
Τον ουρανό καμιά φορά
κοιτάω με λαχτάρα
την ώρα που ο ήλιος σβήνει τη λάμψη του
κι ο γαλανός εραστής παραδίνεται
στη γοητεία της νύχτας.*

Λουκία Κονιδάρη, 2019

Η ανορεξία της ύπαρξης, Κατερίνα Αγγελάκη-Ρουκ, 2011

Χαρακτηριστικά του ποιητικού λόγου

- Έμφαση στη μορφή.
- Αφαιρετική φόρμα.
- Η αισθητική της γλώσσας (ρυθμός, ομοιοκαταληξία).
- Παρομοιώσεις, μεταφορές, αλληγορίες.
- Μη δεσμευτική σχέση με την πραγματικότητα και την αλήθεια.
- Έμφαση στη φαντασία, στη συγκίνηση και στο συναίσθημα (δεν έχει ανάγκη να πείσει).

Ο δημοσιογραφικός λόγος

Οι διατροφικές διαταραχές δείχνουν πώς η κουλτούρα μιας εύπορης κοινωνίας μπορεί να βλάψει την υγεία των πιο ευάλωτων μελών της. Στις δυτικές χώρες η ζωή είναι πολύ αγχωτική, σχεδόν όλοι είναι δυσαρεστημένοι με το σώμα τους και υπάρχει μια εμμονή στη διατροφή και τις δίαιτες. Όταν οι συναισθηματικά ευάλωτοι άνθρωποι προσπαθούν να αποκτήσουν κάποιο έλεγχο στη ζωή τους, το αποτέλεσμα μπορεί να είναι η ανορεξία ή η βουλιμία, που κάποτε ήταν σπάνιες διαταραχές, αλλά πλέον είναι όλο και συχνότερες. Η ψυχολογική θεωρία μπορεί να εξηγήσει τι συμβαίνει στο μυαλό των ανθρώπων, αλλά το πρόβλημα δεν θα εξαφανιστεί μέχρι να υπάρξει μια αλλαγή στις δυτικές αξίες και τον πολιτισμό.

Χαρακτηριστικά του δημοσιογραφικού λόγου

- Σχετικά ελεύθερο ύφος γραφής.
- Ο συγγραφέας έχει καταλήξει στα συμπεράσματά του πριν ξεκινήσει να γράφει.
- Επιστρατεύονται επιχειρήματα και αποδεικτικά στοιχεία με βάση την «κοινή λογική» και τη διάχυτη πολιτισμική εμπειρία, χωρίς να συνοδεύονται απαραίτητα από τεκμηρίωση.
- Ενίοτε χρησιμοποιείται επιστημονική ορολογία, αλλά χωρίς εννοιολογικό ορισμό των εννοιών.

Ο επιστημονικός λόγος

Οι διαταραχές πρόσληψης τροφής αντανακλούν το γεγονός ότι τα ψυχολογικά ή συναισθηματικά προβλήματα μπορούν να εκδηλωθούν ως σοβαρές διαταραχές στη διατροφική συμπεριφορά. Οι πλέον διαδεδομένες είναι η νευρική ανορεξία και η νευρική βουλιμία (Χριστοπούλου, 2008). Αυτές θεωρούνται διακριτές διαταραχές, παρόλο που και οι δύο συνδέονται με έναν εμμονικό φόβο αύξησης βάρους και τη δυσαρέσκεια του ατόμου με το σχήμα του σώματός του (π.χ., σε σύγκριση με την προβαλλόμενη από τα μέσα ενημέρωσης ιδανική εικόνα του σώματος). Πριν από τη δεκαετία του 1960, τόσο η νευρική ανορεξία όσο και η νευρική βουλιμία ήταν σχετικά σπάνιες διαταραχές, αλλά έκτοτε έχουν γίνει πολύ πιο διαδεδομένες στις δυτικές κοινωνίες, καθώς και στις κοινωνίες που «δυτικοποιούνται» (Dolan, 1991· Doris et al., 2015).

Χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου

- Τεκμηρίωση και αμεροληψία των επιχειρημάτων: η χίμαιρα της αντικειμενικότητας, η κρυφή γοητεία του σχετικισμού και ο ρόλος της ιδεολογίας.
- Επίκληση της (επιστημονικής) βιβλιογραφίας.
- Επαναληψιμότητα μεθόδων, αναπαραξιμότητα πορισμάτων.
- Ορισμός των υπό μελέτη εννοιών, χρήση τεχνικής (αλλά όχι επιτηδευμένης) ορολογίας.
- Αποτελεσματική επικοινωνία (αντί εντυπωσιασμού), ουδέτερο/τυπικό ύφος.
- Οι παγίδες της δεοντολογίας: σύγκρουση συμφερόντων, παραπλάνηση, λογοκλοπή, πνευματικά δικαιώματα

Λειτουργίες της ακαδημαϊκής γραφής

- Ορισμός των φαινομένων: Εννοιολογικός vs. λειτουργικός, βιβλιογραφικές αναφορές.
- Περιγραφή: Μέθοδοι, διαδικασίες.
- Κατηγοριοποίηση: ομαδοποίηση του περιεχομένου με εύλογα και σαφή κριτήρια.
- Σύγκριση: διαλεκτική (θέση-αντίθεση-σύνθεση), ομοιότητες-διαφορές, υπερ- ή υπο-μελετημένα θέματα.
- Ανάλυση-ερμηνεία: αιτιότητα vs. συμμεταβολή, τεκμηρίωση.
- Επιχειρηματολογία: δομή, συνοχή-συνέπεια, κριτική θεώρηση, τεκμηρίωση (ξανά!).

Η εκφορά του επιστημονικού λόγου

- Το τρίπτυχο ΟΛΑ: οικονομία–λιτότητα–ακρίβεια.
- Λογοκλοπή: ανήθικη όσο και ανόητη.
- Θεωρητική/βιβλιογραφική τεκμηρίωση: (μόνον) όση χρειάζεται για τη διατύπωση ερευνητικών ερωτημάτων ή/και τη θεμελίωση συγκεκριμένων υποθέσεων – ούτε περισσότερη, ούτε λιγότερη.
- Βιβλιογραφικές παραπομπές: βασικές/πρωταρχικές και δευτερεύουσες πηγές.
- Προς αποφυγή: συναισθηματική φόρτιση, αξιολογικές κρίσεις, ετικετοποίηση, σεξιστική γλώσσα.

Συγγραφικές δεξιότητες

- Αναζήτηση, οργάνωση και αξιοποίηση της βιβλιογραφίας (βλ. ενότητες 2 και 3).
- Συγκροτημένη και ώριμη σκέψη.
- Εκφραστική ακρίβεια και λιτότητα.
- Γνώση (και πιστή εφαρμογή) των προδιαγραφών.
- Συνεργασία με συν-συγγραφείς και άλλα μέλη της ερευνητικής ομάδας (για φοιτήτριες/ές: σχέση με την επόπτρια/τον επόπτη)
- Χρονοπρογραμματισμός (έναντι αναβλητικότητας).
- Τήρηση των κανόνων δεοντολογίας

Η μορφή του επιστημονικού λόγου: βασικές προδιαγραφές

- Σελίδα: A4 (ή Letter), περιθώρια 2,54 εκ. (1 ίντσα)
- Παράγραφος: διπλό διάστιχο, στοίχιση στα αριστερά, εσοχή (tab) στην πρώτη αράδα
- Γραμματοσειρά: Times New Roman 12 pts ή Arial 11 pts ή Calibri 11 pts ή Lucida Sans Unicode 10 pts ή Georgia 11
- Κεφαλίδες: σε κάθε σελίδα αναγράφεται ένας σύντομος τίτλος της εργασίας (κεφαλαία, αριστερή στοίχιση) και ο αριθμός της σελίδας (δεξιά στοίχιση)
- Παράθεση των βιβλιογραφικών αναφορών στο κείμενο και στον βιβλιογραφικό κατάλογο (βλ. ενότητα 2)
- Διαμόρφωση των τίτλων ανάλογα με το επίπεδο διάρθρωσης της δομής του κειμένου (βλ. αμέσως παρακάτω)

Η μορφή του επιστημονικού λόγου: διαμόρφωση επικεφαλίδων

Επικεφαλίδα Επιπέδου 1

Το κείμενο ξεκινά σε νέα παράγραφο, κάτω από την Επικεφαλίδα Επιπέδου 1.

Αυτό το επίπεδο χρησιμοποιείται για τις κύριες ενότητες του δοκιμίου (Εισαγωγή, Μέθοδος, Αποτελέσματα, Συζήτηση, Βιβλιογραφία).

Επικεφαλίδα Επιπέδου 2

Το κείμενο ξεκινά σε νέα παράγραφο, κάτω από την Επικεφαλίδα Επιπέδου 2.

Αυτό το επίπεδο χρησιμοποιείται για κεφάλαια εντός των κυρίων ενοτήτων του δοκιμίου.

Η μορφή του επιστημονικού λόγου: διαμόρφωση επικεφαλίδων

Επικεφαλίδα Επιπέδου 3

Το κείμενο ξεκινά σε νέα παράγραφο, κάτω από την Επικεφαλίδα Επιπέδου 3.

Αυτό το επίπεδο χρησιμοποιείται για υποκεφάλαια εντός των κεφαλαίων.

Επικεφαλίδα Επιπέδου 4. Το κείμενο της παραγράφου συνεχίζεται χωρίς αλλαγή αράδας.

Επικεφαλίδα Επιπέδου 5. Το κείμενο της παραγράφου συνεχίζεται χωρίς αλλαγή αράδας.

Η μορφή του επιστημονικού λόγου: πρώτες σελίδες

- Η πρώτη σελίδα του δοκιμίου περιλαμβάνει τον τίτλο της εργασίας, τα ονόματα των συγγραφέων, τους φορείς υπαγωγής και ένα σημείωμα των συγγραφέων όπου περιλαμβάνονται στοιχεία επικοινωνίας και τυχόν πληροφορίες σχετικές με τους φορείς χρηματοδότησης ή ζητήματα δεοντολογίας.
- Η δεύτερη σελίδα του δοκιμίου περιλαμβάνει μία περίληψη (μέχρι 250 λέξεις) και 4-5 λέξεις-κλειδιά.
- Το κυρίως κείμενο του δοκιμίου ξεκινά στην επόμενη σελίδα, πάντοτε με τον τίτλο της εργασίας (σε μορφή επικεφαλίδας επιπέδου 1).

**Ανάλυση της Κοινωνίας των Ρομά
με Βάση το Οικολογικό-Πολιτισμικό Μοντέλο του Berry**

Μυρτώ Κουτσοδόνη

Τμήμα Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΨΧ56: Διαπολιτισμική Ψυχολογία

Αναπλ. Καθηγητής Βασίλης Παυλόπουλος

8 Ιουνίου 2019

Ανιχνεύοντας το Αξιακό Υπόβαθρο της Πολιτικής Συμπεριφοράς

Βασίλης Παυλόπουλος¹ και Michele Vecchione²

¹ Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

² Sapienza University of Rome

Σημείωμα των Συγγραφέων

Η διεξαγωγή της έρευνας χρηματοδοτήθηκε εν μέρει από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στοιχεία επικοινωνίας: Βασίλης Παυλόπουλος, Τμήμα Ψυχολογίας, Φιλοσοφική Σχολή (κυψέλη 505), Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Πανεπιστημιόπολη, 15784 Αθήνα. E-mail: vpavlop@psych.uoa.gr

Περίληψη

Οι ατομικές διαφορές στην πολιτική σφαίρα μελετώνται συνήθως μέσα από το δίπολο 'αριστερά/δεξιά' ή 'προοδευτική/συντηρητική τοποθέτηση'. Παραδοσιακά, η διακύμανση των πολιτικών προτιμήσεων εξετάζεται σε συνάρτηση με δημογραφικούς παράγοντες. Πιο πρόσφατα, έχει επισημανθεί η χρησιμότητα των προσωπικών αξιών ως οργανωτικού πλαισίου για την κατανόηση των πολιτικών στάσεων. Η παρούσα έρευνα επιχειρεί να μελετήσει συναισθηματικές, γνωστικές και συμπεριφορικές όψεις των ατομικών διαφορών όσον αφορά την πολιτική, σε συνάρτηση με το μοντέλο των προσωπικών αξιών κατά Schwartz. Το δείγμα συγκρότησαν 304 ενήλικες (51% άντρες), ηλικίας 21-65 ετών ($M = 39,1$) από διάφορες περιοχές της Ελλάδας (55% από τη μητροπολιτική περιοχή της Αθήνας). Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο προσωπικών αξιών Portrait Values Questionnaire (Schwartz et al., 2001) και απάντησαν σε ερωτήσεις σχετικά με τις πολιτικές αξίες (Schwartz et al., 2010), την πολιτική αυτοτοποθέτηση, την πολιτική συμμετοχή και το κοινωνικο-δημογραφικό τους προφίλ. Σε γενικές γραμμές, τα αποτελέσματα συνάδουν με τις ερευνητικές αναμονές. Οι προσωπικές αξίες αναδείχθηκαν σε σημαντικούς προβλεπτικούς δείκτες των πολιτικών αξιών και της πολιτικής αυτοτοποθέτησης. Ειδικότερα, η Παράδοση, η Ασφάλεια και τα Επιτεύγματα συνδέθηκαν με τον δεξιό προσανατολισμό, ενώ η Παγκοσμιότητα με τον αριστερό προσανατολισμό και την πολιτική συμμετοχή που αποσκοπεί σε διεκδίκηση ή διαμαρτυρία. Τα ευρήματα συζητούνται σε συνάρτηση με τα θεωρητικά μοντέλα για τις αξίες και την πολιτική συμπεριφορά, καθώς και υπό το πρίσμα της πολυσύνθετης κρίσης που διέρχεται η ελληνική κοινωνία.

Λέξεις-κλειδιά: προσωπικές αξίες, πολιτικές αξίες, πολιτική αυτοτοποθέτηση, πολιτική συμμετοχή

Ανιχνεύοντας το Αξιακό Υπόβαθρο της Πολιτικής Συμπεριφοράς

Ελάχιστα θέματα θα ήταν περισσότερο κοινότοπα από ό,τι η επίκληση του άξονα 'αριστερά/δεξιά' στην εισαγωγή ενός άρθρου για την πολιτική συμπεριφορά. Αναγγέλλοντας ηχηρά το 'τέλος του τέλους της ιδεολογίας' ο Jost (2006) αποπειράθηκε να συνοψίσει και να αντικρούσει τα επιχειρήματα που οδήγησαν στη σταδιακή μείωση του ενδιαφέροντος των κοινωνικών επιστημόνων γύρω από την ιδεολογία κατά το δεύτερο μισό του προηγούμενου αιώνα: ότι δηλαδή η συμπεριφορά των πολιτών δεν χαρακτηρίζεται από τη λογική συνέπεια που αναμένεται να απορρέει από ένα συγκροτημένο ιδεολογικό άξονα, ότι ο άξονας αυτός δεν συνδέεται με τα κίνητρα των ανθρώπων και δεν προβλέπει τις επιλογές τους, καθώς και ότι δεν υπάρχουν φιλοσοφικές, ιδεολογικές ή ψυχολογικές διαφορές ανάμεσα στους υποστηρικτές της 'δεξιάς' και της 'αριστερής' ιδεολογίας.

Επικαλούμενοι παραδείγματα από την αμερικανική και τη διεθνή πολιτική επικαιρότητα, αλλά και στηριζόμενοι σε πλούσια εμπειρικά δεδομένα, οι Jost et al. (2009) διατύπωσαν μια θεωρία για τη δομή, την προέλευση και τις επιπτώσεις της πολιτικής ιδεολογίας. Στο επίκεντρο τοποθέτησαν τον άξονα 'αριστερά/δεξιά', οι πόλοι του οποίου διαμορφώνονται πάνω στην οργανωτική βάση δύο διαστάσεων: διατήρηση του κοινωνικού status έναντι ανοίγματος στην αλλαγή, αφενός, και αποδοχή έναντι απόρριψης των ανισοτήτων, αφετέρου. Διέκριναν τρία είδη κινήτρων που εξηγούν τη συγκρότηση του παραπάνω αναπαραστασιακού σχήματος: επιστημολογικά (ανάγκη για βεβαιότητα), υπαρξιακά (ανάγκη για ασφάλεια) και διαπροσωπικά-σχεσιακά κίνητρα (ανάγκη για αλληλεγγύη). Επιπλέον, υπέθεσαν ότι ο ιδεολογικός προσανατολισμός θα έχει επιπτώσεις στην πολιτική συμπεριφορά, όπως στην αξιολόγηση των υποψηφίων, στις διομαδικές σχέσεις και στη στάση απέναντι στην εξουσία. Το παραπάνω μοντέλο υποστηρίζεται από πλήθος ερευνητικών πορισμάτων, μεταξύ των οποίων μία μετα-ανάλυση 88 δειγμάτων σε 12 χώρες σχετικά με το περιεχόμενο της συντηρητικής ιδεολογίας (Jost et al., 2003).

αυτές ενδέχεται να αποτυπώνονται σαφέστερα όσον αφορά την πολιτική συμμετοχή διεκδίκησης/διαμαρτυρίας, συγκριτικά με την πολιτική συμμετοχή υποστήριξης, καθώς η πρώτη αποσκοπεί μάλλον στην κοινωνική και πολιτική μεταβολή, παρά στη σταθερότητα και τη συνέχεια, όπως η δεύτερη (Vecchione et al., 2014).

Τέλος, εφόσον το δίπολο 'αριστερά/δεξιά' αποτελεί βασική συνιστώσα της πολιτικής συμπεριφοράς, κρίθηκε σκόπιμο να ελεγχθεί η εννοιολογική εγκυρότητά του, στο βαθμό που επιτυγχάνει να διαφοροποιήσει προς αναμενόμενη κατεύθυνση την ψήφο προς τα πολιτικά κόμματα που εκπροσωπήθηκαν στο ελληνικό κοινοβούλιο με τις εκλογές του 2012.

Επιπλέον, μέσα από τη συσχέτιση του άξονα 'αριστερά/δεξιά' με τις προσωπικές και τις πολιτικές αξίες δίνεται η ευκαιρία ελέγχου της –ενίοτε δημοφιλούς στο δημόσιο πολιτικό διάλογο– θεωρίας των 'δύο άκρων', η οποία θα προέβλεπε παρόμοιο αξιακό προφίλ για την ακραία δεξιά και αριστερή αυτοτοποθέτηση. Ωστόσο, τέτοια ομοιότητα αναμένεται να μην επαληθευτεί (Mayer, 2011).

Μέθοδος

Δείγμα

Στην έρευνα συμμετείχαν 304 ενήλικες 21-65 ετών ($M = 39,1$, $SD = 11,6$), εκ των οποίων 155 (51%) άντρες και 149 (49%) γυναίκες. Στην πλειοψηφία τους (168 άτομα ή 55,3%) διέμεναν στην Αθήνα, 101 (33,2%) κατοικούσαν σε άλλες πόλεις της Ελλάδας και 32 (10,5%) ζούσαν σε αγροτικές περιοχές (< 10.000 κάτοικοι). Ως προς την οικογενειακή κατάσταση, 102 (33,6%) ήταν άγαμοι, 122 (40,1%) έγγαμοι, 44 (14,5%) συμβίωναν με τον/τη σύντροφό τους, 30 (9,9%) ήταν διαζευγμένοι και 5 (1,6%) ήταν σε χρεία. Ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης, 8 (2,6%) ήταν απόφοιτοι Δημοτικού, 10 (3,3%) απόφοιτοι Γυμνασίου, 64 (21,1%) απόφοιτοι Λυκείου, 36 (11,8%) είχαν πτυχίο ΙΕΚ, 33 (10,9%) είχαν πτυχίο ΤΕΙ, 112 (36,8%) ήταν απόφοιτοι ΑΕΙ και 40 (13,1%) είχαν μεταπτυχιακό ή διδακτορικό δίπλωμα. Ως προς την εργασιακή κατάσταση, 138 (45,4%) ήταν υπάλληλοι πλήρους

απασχόλησης, 20 (6,6%) υπάλληλοι μερικής απασχόλησης, 45 (14,8%) αυτο-απασχολούμενοι, 37 (12,2%) συνταξιούχοι, 6 (2%) φοιτήτριες/ές, 14 (4,6%) δήλωσαν οικιακά και 43 (14,1%) άνεργοι.

Μέσα Συλλογής Δεδομένων

Προσωπικές Αξίες

Οι συμμετέχοντες συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο Portrait Values Questionnaire (Schwartz et al., 2001), το οποίο προσαρμόστηκε στην ελληνική γλώσσα από τον πρώτο συγγραφέα. Το εργαλείο αυτό παρουσιάζει 40 σύντομα λεκτικά πορτρέτα αναφορικά με τους στόχους, τις επιθυμίες και τις φιλοδοξίες διαφορετικών ατόμων, καλώντας τους συμμετέχοντες να σημειώσουν σε ποιο βαθμό θεωρούν ότι η υποδεικνυόμενη αξία τους ταιριάζει με βάση μια 6/θμια κλίμακα, από 1 = 'καθόλου' έως 6 = 'πολύ'. Το ερωτηματολόγιο είναι σχεδιασμένο για να μετρά τις 10 αξίες του μοντέλου του Schwartz, δηλαδή: Ασφάλεια (π.χ. '... να ζει σε ασφαλές περιβάλλον'), Παράδοση ('... να τηρεί τα έθιμα που έχει μάθει'), Συμμόρφωση ('... να συμπεριφέρεται πάντα σωστά'), Καλοσύνη ('... να βοηθά τους ανθρώπους'), Παγκοσμιότητα ('... να έχουν όλοι ίσες ευκαιρίες'), Αυτοπροσδιορισμός ('... να είναι ανεξάρτητος'), Διέγερση ('... να ρισκάρει'), Ηδονισμός ('... να απολαμβάνει τη ζωή'), Επιτεύγματα ('... να τον θαυμάζουν για ό,τι κάνει') και Δύναμη ('... να είναι ο ηγέτης'). Ο Schwartz (2006) παρέχει ψυχομετρικά τεκμήρια για τη συγκλίνουσα, διακρίνουσα και προβλεπτική εγκυρότητα του PVQ, καθώς και για την αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας και επαναληπτικών μετρήσεων από τη χορήγηση του ερωτηματολογίου σε πολλές διαφορετικές γλώσσες.

Πολιτικές Αξίες

Το ερωτηματολόγιο Core Political Values κατασκευάστηκε από τον Schwartz και τους συνεργάτες του (Schwartz et al., 2010, προσαρμογή στα ελληνικά από τον πρώτο συγγραφέα) αξιοποιώντας το περιεχόμενο προηγούμενων συναφών εργαλείων. Μετρά 8

Η μορφή του επιστημονικού λόγου: άλλες παράμετροι

- Βιβλιογραφία (βλ. ενότητα 2)
- Πληροφορίες και τεκμηρίωση των μετρήσεων (βλ. ενότητα 5)
- Διαμόρφωση πινάκων και σχημάτων (βλ. ενότητα 6)
- Ενσωμάτωση των ερευνητικών ευρημάτων με βάση τις στατιστικές συμβάσεις (βλ. ενότητα 7)
- Συντομογραφίες, μαθηματικά σύμβολα, κεφαλαία γράμματα, πλάγια γράμματα, σημεία στίξης, κ.ά.
- Ειδικές ενότητες (πρώτη σελίδα, περίληψη και λέξεις-κλειδιά, ευχαριστίες, παράρτημα) (βλ. Οδηγό Συγγραφής)

Υλικό για μελέτη

- Publication Manual του APA (7th ed.) και αλλαγές σε σχέση με την προηγούμενη έκδοση (6th ed.)
- Οδηγοί συγγραφής πανεπιστημιακών Τμημάτων (ενδεικτικά):
 - ✓ Writing skills, University of Leicester
 - ✓ Writing for psychology, Harvard University
 - ✓ Psychology, University of North Carolina Writing Center
 - ✓ Οδηγός συγγραφής διπλωματικών εργασιών και διδακτορικών διατριβών, Τμήμα Ψυχολογίας Πανεπιστημίου Κρήτης
- Ακαδημαϊκά βοηθήματα (ενδεικτικά):
 - ✓ Essay writing guide for psychology students, SimplyPsychology.org
 - ✓ How to write an essay, Scribbr
- Προς αποφυγή: πτυχιακές εργασίες!